

Juliusz Tomczak

SPRAWA RMS *TRENT* – przypisy

„Morze, statki i okręty” 3-4/2020, s. 83-93

pełna wersja artykułu:

https://www.academia.edu/43061239/Sprawa_RMS_Trent

Przypisy poniższe odnoszą się do pełnej wersji artykułu; w wersji opublikowanej na łamach MSiO pominięto szereg cytatów.

Charles Wilkes szuka chwały (s. 83-85)

Życiorys Wilkesa i przebieg ekspedycji: William James Morgan, David B. Tyler (ed.), *Autobiography of Rear Admiral Charles Wilkes, U.S. Navy, 1798-1877*, Washington 1978; Nathaniel Philbrick, *Sea of Glory. America's Voyage of Discovery, The U. S. Exploring Expedition, 1838-1842*, New York 2003. Cytat z dziennika Reynoldsa: tamże, s. xxii. Pierwszy przydział Wilkesa podczas wojny secesyjnej i jego działania w październiku 1861 r.: William W. Jeffries, *The Civil War Career of Charles Wilkes*, „The Journal of Southern History”, t. 11, nr 3 (sierpień 1945), s. 324; John Sherman Long, *Glory-Hunting off Havana: Wilkes and the Trent Affair*, „Civil War History”, t. 9, nr 2 (czerwiec 1963), s. 133-135; raport Wilkesa, 15 listopada 1861 r., *Official Records of the Union and Confederate Navies in the War of the Rebellion* (dalej: ORN), seria I, t. 1, Washington 1894, s. 129-130. Na temat Jamesa Masona: Dumas Malone (red.), *Dictionary of American Biography*, t. 12, New York 1933, s. 364-365; Virginia Mason (ed.), *The Public Life and Diplomatic Correspondence of James Murray Mason*, Roanoke 1903, s. 198; Amanda Foreman, *A World on Fire. Britain's Crucial Role in the American Civil War*, New York 2010, s. 209; anonimowe opinie o Masonie: C. Vann Woodward, *Mary Chesnut's Civil War*, New Haven & London 1981, s. 170 i 520. Na temat Johna Slidella: Dumas Malone (red.), *Dictionary of American Biography*, t. 17, New York 1935, s. 209-211; Louis Martin Sears, *A Confederate Diplomat on the Court of Napoleon III*, „The American Historical Review”, t. 26, nr 2 (styczeń 1921), s. 255. Opinia Russella o Slidellu cytowana za: Charles Francis Adams, *The Trent Affair. A Historical Retrospect*, Boston 1912, s. 8. Krótkie, pełne superlatywów biogramy obu dyplomatów: *Illustrated London News*, 14 grudnia 1861, s. 592, kol. 2. Droga konfederackich dyplomatów z Nowego Orleanu na Kubę: listy Masona do sekretarza stanu CSA, 5, 9 i 18 października 1861, ORN, seria I, t. 1, s. 148-152; Mason (ed.), *The Public Life...*, s. 202. Wydarzenia w Hawanie: F. C. Drake, *The Cuban Background of the Trent Affair*, „Civil War History”, t. 19, nr 1, marzec 1973, s. 40-42. Wilkes oznajmia Fairfaxowi decyzję o zatrzymaniu *Trent*: D. MacNeill Fairfax, *Captain Wilkes's Seizure of Mason and Slidell*, „Battles and Leaders of the Civil War”, t. II, New York 1877, s. 136. Działania *USS San Jacinto* 2-7 listopada: raport Wilkesa, 15 listopada 1861, ORN, seria I, t. 1, s. 130.

Incydent (s. 85-88)

Informacja o aresztowaniu oficerów *San Jacinto* (nie znajdująca odzwierciedlenia w raportach): *Autobiography of Rear Admiral Charles Wilkes...*, s. 769; Craig Symonds, *Lincoln and his Admirals*, Oxford 2008, s. 74; Long, *Glory-Hunting off*

Havana..., s. 136. Symonds i Long opierali się w tej kwestii na autobiografii Wilkesa, Long także na rękopisie jego dziennika. Według relacji Masona i Slidella, na *San Jacinto* wywieszono banderę dopiero wtedy, gdy padł pierwszy strzał – s. 140. Rekonstrukcji wydarzeń, jakie rozegrały się na pokładzie RMS *Trent* 8 listopada 1861 r. dokonano głównie na podstawie raportów członków grupy abordażowej *San Jacinto* z ORN, seria I, t. 1, spisanych 12 listopada 1861: raport Fairfaxa, s. 133-134, raport Greera, s. 134-136, raport Houstona, s. 136-137, raport Halla, s. 137, raport Simpsona, s. 138, raport Grace’a, s. 138-139. Na ich podstawie incydent przedstawił sam Wilkes w swoim raporcie z 15 listopada 1861, s. 129-131. W *Autobiography of Rear Admiral Charles Wilkes* znajduje się bardzo pobieżny opis incydentu (s. 779-770, 772). Dowódca grupy abordażowej przedstawił różniącą się w pewnych szczegółach wersję wydarzeń w napisanym po wojnie artykule: Fairfax, *Captain Wilkes’s Seizure...*, s. 137-140 (cytat: *Co sobie wyobrażasz...*, tamże, s. 137). Rozkazy wydane przez Wilkesa Fairfaxowi: ORN, seria I, t. 1, 8 listopada 1861, s. 131-132. Chronologia wydarzeń na podstawie dziennika pokładowego *San Jacinto*, tamże, 8 listopada 1861, s. 132. Wersja wydarzeń z perspektywy konfederatów: oficjalna nota Masona, Slidella, Eustisa i MacFarlanda do Wilkesa, 9 listopada 1861, s. 139-141; list Masona do żony, 15 listopada 1861, w: Mason (ed.), *The Public Life...*, s. 204-205; nieopublikowana relacja Masona, tamże, s. 215-221 (z niej cyt. dialogu pomiędzy Masonem a Fairfaxem; dodano polskie formy grzecznościowe). Relacja płatnika RMS *Trent*, który podał m.in. szczegół w postaci użycia dziobowego działka pościgowego: „*Illustrated London News*”, 7 grudnia 1861, s. 584, kol. 1. Krótki biogram Moira: „*Illustrated London News*”, 14 grudnia 1861, s. 594. Cytowany komentarz Wilkesa odnośnie zajścia z udziałem panny Slidell: *Autobiography of Rear Admiral Charles Wilkes...*, s. 769. Krótki opis całego incydentu: Symonds, *Lincoln and his Admirals*, s. 75-77.

Kryzys (s. 88-92)

Dylematy Wilkesa: Long, *Glory-hunting off Havana...*, s. 137-138. Przechowanie dokumentów dyplomatycznych przez Williamsa: Mason (ed.), *The Public Life...*, s. 216-217. Reakcja prezydenta: Symonds, *Lincoln and his Admirals*, s. 77-78, 82-83. *Wszczęłem nie lada awanturę...: Autobiography of Rear Admiral Charles Wilkes...*, s. 776. Fetowanie Wilkesa: „*Frank Leslie’s Illustrated Newspaper*”, 7 grudnia 1861, s. 44, kol. 1. Autor tego biogramu ujął mu siedem lat i przypisał wstąpienie do US Navy w wieku lat 13. Swoje stanowisko w kwestii prawnych aspektów incydentu Wilkes przedstawił w raporcie do Wellesa, ORN, seria I, t. 1, s. 143-145. Argument o wyrzeczeniu i przyzowie: *Autobiography of Rear Admiral Charles Wilkes...*, s. 777. Cyt. z „*New York Times*”: *The New York Times Complete Civil War*, s. 124. Nastroje społeczeństwa na Północy: Foreman, *A World on Fire...*, s. 175-177. Cyt. z dziennika Mary Chesnut: Vann Woodward, *Mary Chesnut’s...*, s. 238. Cyt. z przemówienia Davisa: Foreman, *A World on Fire...*, s. 179. Incydent w Kantonie: *The Royal Navy. A History from the Earliest Times to the Present*, s. 93-94; Stanowisko Brytyjczyków wobec wojny secesyjnej: Richard Little, *Intervention and non-intervention in international society: Britain’s responses to the American and Spanish Civil Wars*, „*Review of International Studies*”, t. 39, nr 5, wyd. specjalne: *Intervention and the Ordering of the Modern World* (grudzień 2013) s. 1119-1121. Kwestie prawne: James R. Andrews, *Coercive rhetorical strategy in*

political conflict: A case study of the Trent affair, "Central States Speech Journal", 24:4, Chapel Hill 1973, s. 256, Foreman, *A World on Fire...*, s. 181. Uwaga Sumnera: James McPherson, *War on the Waters. The Union and Confederate Navies, 1861-1865*, Chapel Hill 2012, s. 45. Reakcja Palmerstona: Kenneth Bourne, *Britain and the Balance of Power in North America 1815-1908*, Berkeley & Los Angeles 1967, s. 219; Jay Sexton, *Debtor Diplomacy. Finance and the American Foreign Relations in the Civil War Era 1837-1873*, Oxford 2005, s. 95. Poglądy Palmerstona i cyt. jego opinii o Stanach Zjednoczonych, Lincolnie i Sewardzie: Andrews, *Coercive rhetorical strategy...*, s. 254. Reakcja królowej Wiktorii: Long, *In the Shadow of the Alabama*, loc. 17. Spotkanie brytyjskiej rady ministrów: Foreman, *A World on Fire...*, s. 181-182. Rola księcia Alberta w sformułowaniu noty: Norman B. Ferris, *The Prince Consort, "The Times", and the "Trent" Affair*, "Civil War History", t. 6, nr 2 (czerwiec 1960), s. 153-154. Na temat wpływu szybkości przepływu informacji: Symonds, *Lincoln and his Admirals*, s. 95. Prasa brytyjska o sprawie Trent: Andrews, *Coercive rhetorical strategy...*, s. 254. Szacunki dotyczące sił potrzebnych do obrony Kanady: Foreman, *A World on Fire...*, s. 184. Nastroje i przygotowania wojenne w Kanadzie: John Boyko, *Blood and Daring. How Canada Fought the American Civil War and Forged a Nation*, Toronto 2013, s. 97. Cyt. z dziennika konsula Stanów Zjednoczonych na Bermudach: Glen N. Wiche (ed.), *Dispatches from Bermudas. The Civil War Letters of Charles Maxwell Allen, United States Consul at Bermuda, 1861-1888*, Kent 2008, s. 23. Słowa adm. Milne'a: Foreman, *A World on Fire...*, s. 183. Noty dyplomatyczne Austrii i Prus: *Notes of Austria, France and Prussia to the United States Regarding the Trent Affair, 1861*, "The American Journal of International Law", t. 10, nr 2, suplement (kwiecień 1916), s. 69-72; nota francuska: tamże, s. 67-69. Sprawa Trent w prasie paryskiej: George M. Blackburn, *Paris Newspapers and the American Civil War*, "Illinois Historical Journal", t. 84, nr 3 (jesień 1991), s. 189-190, 193. Konsekwencje natury ekonomicznej: Sexton, *Debtor Diplomacy...*, s. 96-98. Kwestia saletry: Harold B. Hancock, Norman B. Wilkinson, "The Devil to Pay!": *Saltpeter and the Trent Affair*, "Civil War History", t. 10, nr 1 (marzec 1964), s. 20-25. Porównanie sił Royal Navy i US Navy: Roger Chesneau, Eugene M. Kolesnik (red.), *Conway's All the World's Fighting Ships 1860-1905*, London 1979, s. 3, 44, 107-108, 114-118; William L. Clowes, *History of the Royal Navy*, t. 7, London 1903, s. 19.

"Jedna wojna na raz" (92-93)

Debata w Waszyngtonie: Symonds, *Lincoln and His Admirals*, s. 91-93; Foreman, *A World on Fire...*, s. 193-196. Cyt. *Jedna wojna na raz*: Donald, *Lincoln*, s. 413. Słowa Wilkesa o decyzji prezydenta: *Autobiography of Rear Admiral Charles Wilkes...*, s. 778. Przybycie Masona i Slidella na Wyspy, rozczarowanie postawą Russella: Foreman, *A World on Fire...*, s. 211, 213-214. Ogólnie nt: nastrojów społecznych i poglądów brytyjskich polityków odnośnie niepodległości Konfederacji: Joseph M. Hernon, Jr., *British Sympathies in the American Civil War: A Reconsideration*, "The Journal of Southern History", t. 33, nr 3 (sierpień 1967), s. 356-367. O luce prawnej pozwalającej budować okręty wojenne dla CS Navy: Little, *Intervention and non-intervention...*, s. 1122. Program budowy monitorów wymierzony w Royal Navy: Howard J. Fuller, *Clad in Iron. The American Civil War and the Challenge of British Naval Power*, Westport & London

2008, s. 81, 264-268. Podobne do sprawy *Trent* incydenty z I wojny światowej: Thomas A. Bailey, *World War Analogues of the Trent Affair*, "The American Historical Review", t. 38, nr 2 (styczeń 1933), s. 286-290. Kariera Wilkesa po 1861 roku: William W. Jeffries, *The Civil War Career of Charles Wilkes*, "The Journal of Southern History", t. 11, nr 3 (sierpień 1945), s. 324-348.